

Ὁ ἀδῶς ῥενὼ ἦτο δειλός· ἀλλ' εἶχεν ἐν ἐκυτῷ ἀξιοπρέπειάν τινα καὶ τι θάρρος μὴ δεχόμενα ὑπερμέτρους προκλήσεις.

— Κύριε κόμη, ὑπέλαβεν εὐσταθῶς, θὰ ἐγκατελείπετε, εἶμαι βέβαιος, τὸ ἐμπαικτικὸν τοῦτο καὶ προκλητικὸν ὕφος, ἂν ἐνθυμεῖσθε ὅτι μόνον πρὸς γέροντας καὶ γυναῖκας ἀποτείνεται.

Ὁ Ῥαοὺλ ὠχρίασε. — Μετά τινα δὲ σιωπὴν

μοσιεύομεν ἐνταῦθα τὰς κατωτέρω δύο ἐπιγραφὰς, μᾶλλον εἰς τὴν δυστυχῶς μὴ ἐκδομένην πλέον Ἀρχαιολογικὴν ἐφημερίδα πρεπούσας.

Τῶν ἐπιγραφῶν τούτων ἡ μὲν α' εὑρέθη ἐν Ἀθήναις τὴν 25 Αὐγούστου 1862 ἐν τῇ καπνοδόχῃ τῆς παρὰ τὴν Πύλην τῆς Ἀγορᾶς οἰκίας τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη τετειχισμένη, καὶ

Α'.

— Ἐχετε δίκαιον, κύριε, εἶπε· ζητῶ συγγνώμην. Καὶ στραφείς πρὸς τὴν μὲν Ὀνέιλ·

— Εἴμπορῶ, κυρία, νὰ εἶπω δύο λέξεις εἰς τὴν κυρίαν τῶν Φερίων;

— Ὁχι, κύριε.

Ὁ Ῥαοὺλ ὕψωσε τοὺς ὤμους ἐλαφρῶς·

— Λοιπὸν, κύριε ἐφημέριε, πηγνίω εὐθὺς εἰς τοῦ μαρκησίου τῶν Φερίων, καὶ ὑπόσχομαι ἐν τιμῇ νὰ μὴ περναίνω τὴν ἐνταῦθα διατριβὴν μου μηδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν χωρὶς τῆς συγκαταθέσεώς σου.

Καὶ κατέβη μεγάλους βήμασι τὸ ὄπισθεν τοῦ βράχου μέρος, ἐχαιρέτισε σοβαρῶς τὴν Σιδύλλαν ἐν τῷ διέρχεσθαι καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πρεσβυτέριον.

Ἡ δὲ Σιδύλλα μαθοῦσα ὑπὸ τῆς μὲν Ὀνέιλ τὴν ἀπόφασιν ἣτις ἔσπεψε τὴν συζήτησιν, σπεύσασα ἀνέβη εἰς τὴν ἑμαζὴν καὶ ὑπῆγε ν' ἀναγγεῖλῃ εἰς τὸν πάππον αὐτῆς τὴν ἔκτακτον ἐπίσκεψιν εἰς ἣν ὤφειλε νὰ προετοιμασθῇ. (Ἐπεται συνέχεια).

ΔΥΟ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ.

Κρίνοντες ὅτι καὶ τὰ ἐλάχιστα λείψανα τῆς ἀρχαιότητος χρησιμεύουσιν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, ἰχνογραφήσαμεν καὶ δη-

Β'.

μετά τινας ἡμέρας ἐκλάπη ἐκεῖθεν· τὴν δὲ β' ἀντεγράψαμεν τῇ 23 Αὐγούστου 1864 ἐν Κηφισίᾳ, ἐν αὐτῷ τῷ περιβόλῳ τῆς παρὰ τὸν πλάτανον οἰκίας τῆς Κυρίας Μαρίας Γεωργαντιά, ἐν ᾧ ἀνεκαλύφθη. Σ.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ.

History of federal government, from the foundation of the Achaian League to the disruption of the United States. By Edward A. Freeman, M. A. late fellow of Trinity college, Oxford. Vol. I. General introduction—history of the Greek federations. London. 1863. ἦτο:

Ἱστορία τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ πολιτεύματος ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Ἀχαϊκῆς συμμαχίας μέχρι τῆς διασπάσεως τῶν ἑνωμένων τῆς Ἀμερικῆς πολιτειῶν, ὑπὸ Ἐδουάρδου Α. Φρεϊμαν. Τόμ. Α'. Γεν. Εἰσαγωγή.—Ἱστορία τῶν Ἑλλήνων συμμαχιῶν. Ἐν Λονδίνῳ 1863. τόμ. α'.

(Συνέχ. Ἴδε φυλλάδ. 353.)

Ἄρθρον Β'.

Μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὸ δεύτερον μέρος τοῦ πρώτου τόμου, τὸ πραγματευόμενον περὶ τῶν Ὁμοσπονδιῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Τὸ μέρος τοῦτο ἐκτός τοῦ ὅτι εἶναι τοῦ πρώτου σπουδαιότερον, εἶναι πρὸ πάντων πρὸς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας περιεργότατον, διότι ἐν αὐτῷ βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἐκτυλισσομένην τρόπον τινὰ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἱστορίαν τῶν λαμπροτέρων τῆς Ἑλλάδος χρόνων, βλέπει πῶς διὰ τοῦ συστήματος τοῦ ἐλευθέρου πολίτου ἐν ἐλευθέρῃ χώρῃ ἡ ἐλευθερία διατηρεῖτο θάλλουσα καὶ ἀπρόσβλητος, βλέπει τέλος πῶς ἕνεκα τῆς ἐσωτερικῆς διχονοίας καὶ διαιρέσεως ἠναγκάσθησαν αἱ πρό-

τερον ἐλεύθεροι τῆς Ἑλλάδος πόλεις νὰ ὑποκύψωσιν εἰς ξένον ζυγόν, πρῶτον τῶν Μακεδόνων κατακτητῶν καὶ ἔπειτα τῆς «παμφάγου» Ῥώμης.

Καὶ τοὶ καλῶς γινώσκοντες ὅτι καταχρώμεθα ὑπὲρ τὸ δέον τῆς ὑπομονῆς τοῦ ἀποφασίσαντος νὰ διέλθῃ τὴν παροῦσαν βιβλιοκρισίαν, οὐχ ἤττον ὁμῶς δὲν δυνάμεθα ἢ νὰ παρακολουθήσωμεν βῆμα πρὸς βῆμα τὸν ἡμέτερον συγγραφέα, διότι ἐκάστη κρίσις, ἐκάστη, τολμῶ εἰπεῖν, λέξις του εἶναι τοσοῦτον σπουδαία καὶ ἐμβριθής, ὥστε καὶ ἄκοντες παρασυρόμεθα νὰ παρατείνωμεν τὸν λόγον.

Ὡς μίαν τῶν πρώτων καὶ τοὶ ἀτελῶν προσεγγίσεων πρὸς τὸ σύστημα τῆς ὁμοσπονδίας θεωρεῖ ὁ συγγραφεὺς ἡμῶν τὸ ἐν Δελφοῖς συνέδριον τῶν Ἀμφικτυόνων. Τὸ συνέδριον τοῦτο δὲν ἦτο καθαρὰ ὁμοσπονδία, διότι ἦτο σῶμα θρησκευτικὸν οὐχὶ δὲ πολιτικόν· ἦτο ὡς τις ἐν τῇ νεωτέρᾳ Εὐρώπῃ ἐκκλησιαστικὴ σύνοδος. Ἐν τούτοις αὐτὴ ἡ φύσις τῆς Ἀμφικτυονίας τῇ παρῆχε καὶ πολιτικὸν χαρακτῆρα, καὶ τὴν καθίστα γενικὴν τρόπον τινὰ ἀντιπροσωπίαν ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος. Οὕτως ἀρχαῖός τις ἀμφικτυονικὸς ὅρκος ἀπηγόρευε μέτρα τινὰ ἐχθρικά καθ' οἵαςδὴποτε τῶν ἐν τῇ Ἀμφικτυονίᾳ περιλαμβανόμενων πόλεων· οὕτω πάλιν εὐρίσκομεν τὴν μεγάλην ταύτην ἑλληνικὴν σύνοδον προτρέπουσαν εἰς ἐκστρατείας κατὰ πόλεων ἀθέων, καὶ κατ' ἀνθρώπων βεβηλωσάντων τὸ ἱερόν τοῦ Ἀπόλλωνος τέμενος· οὕτω τέλος γινώσκουμεν ὅτι οἱ Ἀμφικτύονες ἀπεκήρυξαν ἐν ὀνόματι συμπάσης τῆς Ἑλλάδος τὸν Ἕλληνα (τὸν Ἐφιάλτην), ὅστις αἰσχρῶς ἐπρόδωκεν εἰς τοὺς βαρβάρους τοὺς γενναίους τῶν Θερμοπυλῶν ὑπερασπιστάς. Ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ συνέδριον τοῦτο δὲν εἶχε πάντοτε καὶ τὴν δύναμιν νὰ ἐπιβάλλῃ καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεών του. Διὰ τοῦτο βλέπομεν τὴν Σπάρτην ἀπειθοῦσαν εἰς αὐτὸ, βλέπομεν τὸν Φιλόμηλον καὶ τοὺς διαδόχους αὐτοῦ ἀνθισταμένους ἐν Φωκίᾳ καὶ κατὰ τῶν στρατευμάτων καὶ κατὰ τῶν ἀφορισμῶν τῆς Ἀμφικτυονίας, μέχρις οὗ ὁ τῆς Μακεδονίας Φίλιππος εὗρε τὴν εὐκαιρίαν καὶ τὸν Ἀπόλλωνα νὰ ἐκδικηθῇ καὶ τὸ βασιλείον του ἑλληνικὸν καὶ ἑαυτὸν ἡγεμόνα τῆς Ἑλλάδος ν' ἀναδείξῃ. Ἐκ τούτων πάντων καταφάνεται ὅτι ἡ σημασία τῶν Ἀμφικτυόνων ἦτο ἔμμεσος, ὡς ἐπίσης ἔμμεσος ἦτο καὶ πρὸς τὸ ὁμοσπονδιακὸν σύστημα ἡ ἐπενέργεια αὐτῶν. Ἡ δὲ προσέγγισις τῆς Ἀμφικτυονίας πρὸς τὸ σύστημα τοῦτο ἐνέκειτο εἰς τὸ, ὅτι τὸ ἐν Δελφοῖς συνέδριον ἦτο σῶμα Ἑλλήνων, περικλείον ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος μέλη, τὰ ὅποια συνήρχοντο συνήθως ὅπως συσχεφθῶσι περὶ τῶν κοινῶν συμφερόντων καὶ ἐκδώσωσιν ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῶν κύκλῳ ψηφίσματα, τὰ ὅποια τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων ἐσέβετο.

Γνωστὸν εἶναι ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι ὁ Φίλιππος, ὁ

τῆς Μακεδονίας βασιλεὺς, ὁ ἄσπονδος τῆς Ἑλλάδος ἐχθρὸς, ἐθεωρεῖτο (κατὰ τὸ 353 π. Χ.) παρὰ τῶν Ἀμφικτυόνων ὡς σωτὴρ, ὡς πιστὸς τοῦ Ἀπόλλωνος ὑπηρετῆς, ὡς εὐσεβὴς Σταυροφόρος κατὰ τῶν βεβηλωμένων Φωκέων. Ἀπόδειξις καὶ τοῦτο πόσον ἀκατάληπτον ἦτο τὸ συνέδριον τοῦτο νὰ ἐνεργῇ ὡς πολιτικὸς τῆς Ἑλλάδος διαρρηνεὺς.

Παρατηρήσεως ἄξιον εἶναι, λέγει ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς, ὅτι πολὺ μετὰ ταῦτα, ἀφ' οὗ ἡ Ἀμφικτυονία εἶχεν ἀπολέσει πᾶσαν σημασίαν, ἐγένοντο μεταρρυθμίσεις τινὲς εἰς τὰς κακὰς διατάξεις τῆς. Ὁ Πausanias περιγράφει (10, 8, 5) τὴν κατάστασιν τῶν Ἀμφικτυόνων κατὰ τοὺς χρόνους του, ὅτε ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς παντοδυναμίας Ῥώμης αἱ ἐν τῷ συνεδρίῳ τούτῳ συζητήσεις εἶχον βεβηλῶς ἀπολέσει τὴν προτέραν αὐτῶν σημασίαν. Τινὰς τῶν μεταρρυθμίσεων τούτων ἀποδίδει ὁ Περιηγητὴς εἰς τὸ νομοθετικὸν πνεῦμα τοῦ Καίσαρος Αὐγούστου (31 π. Χ. — 14 μ. Χ.). Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ αὐτοκράτορος τούτου ἡ Ἀμφικτυονία ἦτο ἀντιπροσωπεία πόλεων, ὅτε ἡ Ἑλλὰς δὲν εἶχε πλέον πόλεις ἀνεξαρτήτους ἢ ἀντιπροσωπεύονται.

Ἐν γένει δὲ εἰπεῖν, ἡ Ἀμφικτυονία καὶ κατὰ τοὺς λαμπροτέρους τῆς Ἑλλάδος χρόνους, οὐδεμίαν σχεδὸν πολιτικὴν σημασίαν εἶχεν. Ἀσήμαντον σῶμα, λέγει ὡς ἐν ἐπιλόγῳ ὁ Φρεΐμαν, ἦτο καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Θουκυδίδου, ἀσήμαντον καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ξενοφῶντος, ἀσήμαντον τέλος καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Πολυβίου. Τὴν βραχεῖαν καὶ προβληματικὴν αὐτοῦ πολιτικὴν σημασίαν εἶχε κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Δημοσθένους καὶ τοῦ Φιλίππου. Ἡ δὲ ἀπάτη τοῦ νὰ θεωρῇται ἡ Ἀμφικτυονία ὡς ὁμοσπονδιακὴ ἐνωσις τῆς Ἑλλάδος εἶναι γέννημα τῆς θλιβερᾶς ἐκείνης ἐποχῆς, καθ' ἣν ἡ ἐλευθερία, ὑφ' οἵανδὴποτε μορφήν, εἶχε πλέον ἀπέλθει ἀπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους.

Ὡς μετάδοσιν πρὸς τὴν Ἀρχαίαν συμμαχίαν ἀναφέρει ὁ Φρεΐμαν τὰς μικροτέρας ὁμοσπονδίας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Καὶ περὶ μὲν τῆς ὁμοσπονδίας τῶν Φωκέων ἔχομεν, λέγει, ἀσαφεῖς μόνον πληροφορίας ἐκ τινος χωρίου τοῦ Πausanias (10, 5, 1), ὅστις ἀναφέρει «οἰκοδόμημα ἐν ἀριστερᾷ τῆς ὁδοῦ (τῆς ἐκ Δαυλίδος πρὸς τοὺς Δελφοὺς) καλούμενον Φωκικόν, εἰς δ' ἀπὸ ἐκάστης πόλεως συνῆσιν οἱ Φωκεῖς.» Ὁ Πausanias κατὰ τὴν συνήθειάν του περιγράφει μὲν λεπτομερῶς τὸ οἰκοδόμημα, τὰς στήλας, τοὺς ἀνδριάντας, ἀλλ' οὐδὲν περὶ τῆς πολιτικῆς σημασίας τοῦ ἱδρύματος τούτου λέγει. Φαίνεται ὅμως ὅτι καὶ ἡ ὁμοσπονδία αὕτη ἦτο ἀναγέννησις τις ἀρχαίας τινὸς συμμαχίας, διότι καὶ δῆμος Φωκέων καὶ πρεσβεῖαι Φωκέων παρὰ τῶν συγγραφέων ἀναφέρονται.

Ἀσφαεῖς ἐπίσης εἶναι καὶ αἱ πληροφορίες, αἱ περὶ τῆς ὁμοσπονδίας τῶν Ἀκαρνάνων ἔχομεν. Ἐγραψαν μὲν τινα περὶ αὐτῆς καὶ ὁ Θουκυδίδης καὶ ὁ Ξενοφῶν καὶ ὁ Πολύβιος, ἀλλὰ δυστυχῶς τὸ σύγγραμμά τοῦ Ἀριστοτέλους τὸ πρᾶγματευόμενον περὶ τοῦ πολιτεύματος τῶν Ἀκαρνάνων δὲν διεσώθη. Ἡ ἀπώλεια αὕτη, λέγει ὁ Φρεΐμαν, εἶναι μία ἐκ τῶν μεγίστων ζημιῶν, αἱ ὑπέστη ἡ ἱστοριογραφία. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Θουκυδίδου ἦδη ἡ Ἀκαρνάνια ἡ τοῦλάχιστον αἱ πλείσται τῶν πόλεων αὐτῆς ἀπετέλουν ὁμοσπονδιακὸν σῶμα οὐ μικρᾶς σπουδαιότητος. Ἀλλ' οὐχ ἦττον ἡ ἑνώσις αὕτη δὲν ἐκώλυε νὰ γαίνωνται στάσεις καὶ μεταρρυθμίσεις ἐν τισι πόλεσιν. Οὕτως ἐν ἀρχῇ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (430 π. Χ.) ἡ πόλις Ἀστακὸς ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ τυράννου, ἐν οἷ μὲν Ἀθηναῖοι ἐξεδίωξαν, οἱ δὲ Κορίνθιοι ἐπανέφερον· οὕτως οἱ Οἰνιάδαι διέκειντο ἐχθρικῶς πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἐν ᾧ τὸ ἐπίλοιπον τῆς Ἀκαρνάνιας ἦτο σύμμαχον αὐτῶν. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Θουκυδίδου ἡ πόλις τῆς Ἀκαρνάνιας Στρατὸς ἦτο ἡ ἐπισημοτέρα πατῶν, καὶ θετικὸν εἶναι ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀγησιλάου ἐν αὐτῇ ἐγένοντο αἱ τῆς ὁμοσπονδίας συναλεύσεις. Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἤρχισαν αἱ ἐπιδρομαὶ τῶν Αἰτωλῶν καὶ ἡ πόλις Στρατὸς ἔγεινε κτήμα αὐτῶν, κατέστη ἡ Λευκὰς ἔδρα τῆς ὁμοσπονδίας, μέχρις οὐ καὶ ἡ Λευκὰς ἀπωλέσθη μετὰ τὸν τρίτον μακεδονικὸν πόλεμον. Περὶ τοῦ κανονισμοῦ τῆς ὁμοσπονδίας ταύτης ὀλίγα μόνον γνωρίζομεν, καὶ ταῦτα ἐκ τινος ἐπιγραφῆς ἐν Ἀκτίῳ εὑρεθείσης. Ἐν αὐτῇ ἀπαντῶμεν τὴν βουλὴν καὶ τὸ κοινὸν τῶν Ἀκαρνάνων, τὸν ἱερέα τοῦ Ἀκτίου Ἀπόλλωνος, τὸν γραμματέα τῆς βουλῆς, ἓνα προμνήμονα καὶ δύο συμπρομνήμονας.

Παρατρέχοντες διὰ τὸ στενὸν τοῦ τόπου τὰς ὁμοσπονδίας τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας, μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν σπουδαιοτάτην συμμαχίαν τῆς Βοιωτίας, συμμαχίαν, ἣτις ἐμμέσως ἀποτελεῖ ἐν τῶν οὐσιωδεστάτων τμημάτων τῆς πολιτικῆς τῆς Ἑλλάδος ἱστορίας. Ἐν τῇ ὁμοσπονδίᾳ ταύτῃ, λέγει ὁ συγγραφεὺς ἡμῶν, γίνονται καταφανεῖς οἱ κίνδυνοι μιᾶς μεγάλης καὶ ὑπεροχῆς ἐχούσης πρωτεύουσας. Αἱ Θήβαι, αἱ ὑπερβάλλουσιν ἐπεβρόχον ἐπὶ τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Βοιωτίας ἔχουσαι, κατέστησαν πρῶτον μὲν ἡ κυρίαρχος καὶ εἶτα ὁ τύραννος τῆς ὅλης ὁμοσπονδίας.

Τρεῖς ἦσαν αἱ περίοδοι, αἱ διῆλθεν ἡ ὁμοσπονδία τῆς Βοιωτίας· ἡ α.) ἐκτείνεται ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς πρώτης διαλύσεως τῆς ὁμοσπονδίας ἐπὶ τῆς εἰρήνης τοῦ Ἀνταλκίδου (776—387 π. Χ.)· ἡ β.) περιλαμβάνει τὴν βραχείαν μὲν ἀλλ' ἐνδοξὴν ἐποχὴν τοῦ μεγαλείου τῶν Θηβῶν μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς πόλεως ταύτης ὑπὸ Φιλίππου

καὶ τῆς καταστροφῆς αὐτῆς ὑπὸ Ἀλεξάνδρου (387—334 π. Χ.)· ἡ δὲ γ.) ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τῶν Θηβῶν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου, μέχρι τῆς ἐντελοῦς διαλύσεως τῆς συμμαχίας ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίου Κοίντου Μαρκίου Φιλίππου.

Καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίοδον βλέπομεν τὰς πόλεις τῆς Βοιωτίας ἀποτελοῦσας σύνδεσμον θρησκευτικὸν ἅμα δὲ καὶ πολιτικὸν ἦτοι Ἀμφικτυονίαν καὶ ὁμοσπονδίαν, ἐν ᾗ ὑπερίσχυε τὸ δημοκρατικὸν στοιχεῖον· κατὰ δὲ τὴν δευτέραν περίοδον, ὅτε ὑπερίσχυε τὸ ὀλιγαρχικὸν στοιχεῖον (λέγει καὶ ὁ Ἀριστοτέλης « ἐν Θήβαις μετὰ τὴν ἐν Οἰνοφύτοις μάχην κακῶς πολιτευομένων ἡ δημοκρατία διεφθάρη »), τότε βλέπομεν τὰς Θήβας κέντρον τοῦ ὀλιγαρχικοῦ στοιχείου. Ἀλλὰ δημοκρατικὴ στάσις, ἐκραγείσα τῷ 379 π. Χ., ἠλευθέρωσεν αἰφνης τὴν πόλιν ἀπὸ τῶν προδοτῶν καὶ τῆς ξένης φρουράς, καὶ ἡ νέα θηβαϊκὴ δημοκρατία εἰσῆλθεν ὑπὸ τὸν Πελοπίδαν καὶ τὸν Ἐπαμεινώνδαν εἰς τὸ λαμπρότερον αὐτῆς στάδιον. « Ἀποροῦμεν, λέγει ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς ἐνθουσιαστικῶς, τίνα νὰ θαυμάσωμεν περισσότερο, τὸν Πελοπίδαν, τὸν τυραννοκτόνον, ἢ τὸν Ἐπαμεινώνδαν, τὸν ἀρνηθέντα νὰ μολύνη τὰς χεῖράς του ἔστω καὶ διὰ τοῦ αἵματος τυράννου. Ἡ ἐν Λεύκτροις μάχη, ἡ εἰσβολὴ εἰς τὴν Λακωνίαν, ἡ ἰδρυσις τῆς Μεγαλοπόλεως, ὁ ἐν Θεσσαλίᾳ θάνατος τοῦ Πελοπίδου καὶ ὁ ἐν Μαντινείᾳ θάνατος τοῦ Ἐπαμεινώνδου εἶναι ἐκ τῶν λαμπροτέρων σκηνῶν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πλήρει θαυμασίων συμβάντων ἱστορίᾳ τῆς Ἑλλάδος. » Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ ἦτταν ἠναγκάσθη καὶ ἡ πρώτην παντοδύναμος πόλις τῶν Θηβῶν νὰ δεχθῇ μακεδονικὴν φρουράν εἰς τὴν Καδμείαν. Ἐπὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἡ πόλις ἐξαλείφεται ἐπὶ τινε χρόνον ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς. Ἡ τρίτη τέλος περίοδος εἶναι ἦττον οὐσιώδης τῶν δύο πρώτων, διότι κατ' αὐτὴν ἡ βοιωτικὴ ὁμοσπονδία κατέστη σῶμα ἀσήμενον καὶ γελοῖον. Οἱ Βοιωτοί, λέγει ὁ Πολύβιος, τρώγουσι μόνον καὶ πίνουσι. Περισσότερα γέμματα ἔτρωγον ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς παρ' ὅσας ἡμέρας εἶχεν ὁ μῆν. Τέλος δὲ, ἀφ' οὗ αἱ Θήβαι ἀπώλεσαν πάνταν ἐπὶ τῶν ἄλλων πόλεων ἐπιβροχὴν, αἱ ῥαδιουργίαι τῶν Ῥωμαίων μετὰ τὸν κατὰ τοῦ Περσέως πόλεμον ἀπέσπασαν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης τὰς πόλεις τῆς Βοιωτίας ἀπὸ τῆς συμμαχίας, μέχρις οὗ ἡ ὁμοσπονδία διελύθη ἀνεπιστρεπτί.

Ἐκτὸς τῶν ῥηθειῶν ὁμοσπονδιῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, αἵτινες εἶχον τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς των, ὀφείλομεν, λέγει ὁ Φρεΐμαν, ν' ἀναφέρωμεν καὶ τινε ἦττον ἐπιτυχεῖς ἀποπειράς πρὸς ἐγκαθίδρυσιν τοῦ πολιτεύματος τούτου· τὸ μὲν διότι καὶ αἱ ἀπόπειραι αὗται εἶναι ἐκ τῶν σπουδαίων συμβάντων ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ, τὸ δὲ διότι χρησιμεύουσιν ὥς

ἐρμηνεία τις τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ πολιτεύματος.

Καὶ πρῶτον μὲν εὐρίσκωμεν τοιαύτην ἀπόπειραν ἐν Ἰωνίᾳ, ἀπειλουμένη ὑπὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν Περσῶν. Ἡ συμμαχία αὕτη τῶν πόλεων τῆς Ἰωνίας ἦτο κατ' ἀρχάς εἶδος Ἀμφικτυονίας, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ πολιτικῷ σκοπῷ μετὰ ταῦτα ἐπειράθη ὁ φιλόσοφος Θαλῆς νὰ σχηματίσῃ σύνδεσμον στενώτερον καὶ γενικώτερον. Αὐστυχῶς αἱ πληροφορίες περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς γνώμης τοῦ φιλοσόφου εἶναι λίαν ἀσαφεῖς.

Σπουδαιότερα ἦτο ἡ ἀπόπειρα ἡ γενομένη ἐν Ὀλύνθῳ μικρὸν μετὰ τὴν εἰρήνην τοῦ Ἀνταλκίδου (382 π. Χ.). Αἱ προσπάθειαι τῆς Ὀλύνθου νὰ διοργανίσῃ γενικὴν ὁμοσπονδίαν ἐκ τῶν γειτονιζουσῶν ἑλληνικῶν καὶ μακεδονικῶν πόλεων, διεκωλύθησαν ὑπὸ τῆς Σπάρτης, ἥτις καὶ στρατὸν ἐπεμψε καὶ τὴν Ὀλυνθὸν ἐπολιόρησε καὶ τὴν συμμαχίαν διέλυσεν. Ἀναμφισβήτητον εἶναι ὅτι ἡ διάλυσις αὕτη τῆς Ὀλυνθιακῆς ὁμοσπονδίας ὑπῆρξεν ὑπὸ ἑλληνικὴν ἐποψὴν μία τῶν καταστρεπτικωτέρων συμφορῶν ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ· διότι Ὀλυνθιακὴ ὁμοσπονδία ἤθελεν ἐνώσει ἀπάσας τὰς πρὸς τὰ σύνορα τῆς Μακεδονίας καθαρῶς ἑλληνικὰς πόλεις μετὰ τῶν ἑλληνικωτέρων τῆς Μακεδονίας μερῶν, καὶ ἤθελε σχηματίσει ἀποτελεσματικὸν φραγμὸν καὶ κατ' αὐτῆς τῆς εἰσβολῆς τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου. « Ἡ Σπάρτη ἀληθῶς διὰ τῆς ἀλώσεως τῆς Ὀλύνθου παρέδωκε τοὺς Ἕλληνας τῆς Θράκης εἰς τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας, καθὼς διὰ τῆς αἰσχυρᾶς εἰρήνης τοῦ Ἀνταλκίδου εἶχε παραδώσει τοὺς Ἕλληνας τῆς Ἀσίας εἰς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν. »

Μικρὸν μετὰ ταῦτα (περὶ τὸ 370 π. Χ.) ἐγένετο ἀπόπειρα ὁμοσπονδίας καὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ. Μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην ἀναλαβοῦσα ἡ ὑπὸ τῆς Σπάρτης (386 π. Χ.) καταστραφεῖσα Μαντινεία, συνέλαβε τὴν ιδέαν νὰ συνδέσῃ διὰ συμμαχίας ἀπάσας τὰς πόλεις τῆς Ἀρκαδίας. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἦτο τοῦ ἐκ Μαντινείας Λυκομήδους, ἐνὸς τῶν εὐφροσύνων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς του. Τὸ σχέδιον τοῦ Λυκομήδους ἦτο καὶ εὐγενὲς καὶ πατριωτικὸν εἰς ἄκρον. Ὁ Λυκομήδης δὲν ἐζήτην τὴν ὑπεροχὴν τῆς μίας πόλεως (τῆς Μαντινείας), ὡς οἱ πολιτικοὶ τῶν Θηβῶν καὶ τῆς Ὀλύνθου· ἀλλ' ἡ συμμαχία του ἀπέβλεπεν εἰς ἑνωσιν ἐλευθέρων καὶ ἴσων ἀπάσης τῆς Ἀρκαδίας, εἰς ἑνωσιν δηλ. καθαρῶς ὁμοσπονδιακὴν. Καὶ ἐν ἀρχῇ μὲν ἡ ἐπιτυχία τῆς ὁμοσπονδίας ταύτης ἦτο ἐντελής· ἡ συμμαχία κατέστησε τὰς πόλεις ἰσχυράς· καταλληλοτάτη δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἐκλογὴ τῆς Μεγαλόπολεως ὡς πρωτεύουσας· ἀλλὰ καὶ ὁ σύνδεσμος, οὗτος δὲν ἐβράδυνε νὰ διαφράγῃ· ἤρχισαν αἱ ἀντιζηλίαι καὶ αἱ διχόνοιαι μετὰ τῶν πόλεων, καὶ ὑπεριστάσης ἐν Μεγαλοπόλει τῆς μακεδονικῆς μερί-

δος, ἔπαυσε μετ' οὐ πολὺ καὶ ἡ ὁμοσπονδία νὰ ὑπάρχῃ. « Ἀλλ' ὅμως, λέγει ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς, τὸ σχέδιον τοῦ μεγαλεπήδου Λυκομήδους δὲν ἔμεινεν ἐντελὲς ἄκρπον. Ὁ ἀνὴρ οὗτος κατέστη πρότυπον εἰς τοὺς πολιτικοὺς τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, καὶ ἱδρυσε τὴν πόλιν (τὴν Μεγαλόπολιν), ἥτις ἔμελλε νὰ γεννήσῃ τοὺς ἐνδοξωτέρους Ἕλληνας τῶν τελευταίων χρόνων τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας. »

Τὸ κεφάλαιον περὶ τῶν ὁμοσπονδιακῶν τούτων ἀποπειρῶν καταλήγει διὰ τῆς ἀναλύσεως τῆς σοφῆς καὶ καλῶς διωργανισμένης λυκιακῆς ὁμοσπονδίας. Τὴν περιγραφὴν τῆς πατρίου διοικήσεως τοῦ Λυκικοῦ συστήματος, ἔχει ἐν ἐκτάσει ὁ μέγας γεωγράφος Στράβων ἐν τῷ γ'. τόμῳ.

Ἐν ἐκ τῶν καλῶν τῆς ὁμοσπονδίας ταύτης ἦτο ὅτι δὲν ὑπῆρχε μία πρωτεύουσα· ἀλλ' ἡ συνέλευσις τῶν πόλεων συνήρχετο ὅπου εὑρίσκετο συμφερότερον. Ὀλίγον διήρκεσαν αἱ καλὰ ἡμέραι τῆς Λυκίας. Διχόνοιαι ἀναφύεσσι κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Κλαυδίου (41—54 π. Χ.) παρεκίνησαν τὸν αὐτοκράτορα τοῦτον νὰ προβῇ εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν τελευταίων τούτων ἔχων τῆς ἀρχαίας ἐλευθερίας καὶ νὰ καταστήσῃ τὴν Λυκίαν ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν.

(Ἔπεται συνέχεια).

I. II.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 15, 1863.

Θρυλλεῖται καὶ πάλιν ὑπουργικὴ μεταβολή, ἐνεκ διχονοίας μετὰ τὸν πρωθυπουργοῦ καὶ τινων συναδέλφων αὐτοῦ.

• •

Ἐπεκυρώθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ὁ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως ψηφισθεὶς δημοτικὸς νόμος.

• •

Ἐπιδημεῖ ἀπὸ τινων ἡμερῶν ἐν Ἀθήναις ὁ θεῖος τοῦ Βασιλέως Ἰούλιος, στρατιωτικὸς ὑπηρετῶν πρὸ τοῦ μετὰ τὸν Δανίας καὶ Πρωσίας πολέμου τὴν τελευταίαν ταύτην δύναμιν.

• •

Ἡ Κέρκυρα ζητεῖ δι' ἐπιτροπῆς, σταλείσης ἐπὶ τῆς ἐνταῦθα, τὴν εἰς δύο ἐκλογικὰς περιφερείας διαίρεσιν τῆς νήσου· διότι ἄλλως θὰ ὑπερισχύωσι πάντοτε οἱ χωρικοί, ὡς ἐγένετο καὶ ἐπὶ Συνελεύσεως· θὰ παραγκωνίζωνται δὲ οἱ ἐν τῇ νήσῳ πεπαιδευμένοι καὶ ἔμπειροι.

• •

Ἐν Κερκύρᾳ συνέβησαν ἐσχάτως ταραχαί· ἰδοὺ δὲ πῶς διηγεῖται αὐτὰς ἡ *Εὐνομία*· « Κατὰ τὰς